

Κόνιτσα

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΗΣ

Στο ψήλωμα του δρόμου, εκεί στην τελευταία στροφή που ξάνεται η Κόνιτσα οριστικά απ' τα μάτια, σταμάτησα για λίγο το αυτοκίνητο. Βγήκαμε έξω και στρέψαμε το βλέμμα δυτικά.

Αγναντέψαμε τον κάμπο ως την άκρη του ορίζοντα, ως τις χιονισμένες κορυφές της **Νεμέρτσικας**, σύνορο ανάμεσα σ' Ελλάδα και Αλβανία. <...> Η μακρόστενη πεδιάδα έμοιαζε με πελώριο υφαντό,

καμωμένο από τον αργαλειό της φύσης. Το χαμηλό φως του δειλινού και η μεγάλη απόσταση πολύ λίγο αλλοίωναν τις λεπτομέρειες της "ύφανσης". Μιας ύφανσης που για χρώματα είχε τους

απαλούς τόνους της χειμωνιάτικης γης και για μοτίβα τα περιγράμματα των καλλιεργημένων χωραφιών, τετράγωνα, παραλληλόγραμμα, τόξα και ρόμβους.

Υπήρχε ωστόσο κι ένα σχήμα ιδιαίτερο, πολύ διαφορετικό απ' τ' άλλα, που διαφέντευε τον κάμπο σ' όλο τον το μάκρος. Θύμιζε τεράστια κορδέλα σε χρώμα ασημόγκριζο, που με αλλεπάλληλες καμπύλες, ευθείες και στροφές εισχωρούνε αυθαίρετα στη γεωμετρία των χωραφιών, διασπούνε τη συνολική αρμονία σχημάτων και χρωμάτων. Ήταν ο αδιαφιλονίκητος αφέντης αλλά και προαιώνιος ζωοδότης του κάμπου της Κόνιτσας. Ο ποταμός **Αώς!**

Ρίχνουμε μια τελευταία ματιά στον κάμπο, στο ποτάμι, στις κόκκινες κυματιστές στέγες της Κόνιτσας, στην παγωμένη κόψη της Γκαμήλας, στην μακρινή Νεμέρτσικα, στις δασωμένες πλαγιές της Τραπεζίτσας. Μετά από τόσες μέρες περιπλάνησης, εδώ στην άκρη της Ελλάδας, ξωντανεύουν μία-μία στη μνήμη οι εμπειρίες και οι στιγμές, η ωραιότητα κι η ποικιλία του τοπίου, η απλότητα, η καλοσύνη κι η φιλοξενία των ανθρώπων. Δεν λυπόμαστε που εγκαταλείπουμε την Κόνιτσα. Σύντομα θάμαστε και πάλι εδώ. Η συστηματική μας γνωριμία με την περιοχή της μόλις τώρα αρχίζει.

Η πόλη της Κόνιτσας
είναι χτισμένη με μεγάλη αμφιθεατρικότητα στις κατάφυτες υπώρειες της Τραπεζίτσας σε υψόμετρο που κυμαίνεται από 600 έως 700 μέτρα. Η θέση της τής εξασφαλίζει θέα επιβλητική στην πεδιάδα, στην κοίτη του Αώου και στ' αντικρινά βουνά.

Μετά από πορεία δεκάδων χιλιομέτρων στην καταπληκτική κοιλάδα του ο Σαραντάπορος συναντάει Αώο και Βοϊδομάτη και καταλήγει στην Αλβανία, που φαίνεται στην αντικρινή όχθη του ποταμού. (Επάνω)

Από τον δρόμο Μπουραζανίου-Ιωαννίνων η Κόνιτσα προβάλλει πανοραμικά στο βάθος της κοιλάδας της και στέφεται ψηλά από την κορυφή του χιονισμένου Σμόλικα. (Δεξιά)

Στο δρόμο για την Κόνιτσα

Τυχερός ο ταξιδευτής που ξεκινάει για την Κόνιτσα. Όποιο δρόμο κι αν πάρει, ανταμείβεται μ' ένα ωραίο ταξίδι. Μετά τις μαγευτικές πλαγιές του Βόιου, τον πετρόχυτο Πεντάλοφο και το Επταχώρι, μας αγκαλιάζει προστατευτικά η κοιλάδα του Σαραντάπορου. Στα μένα του φετινού άνυδρου Γενάρη το ποτάμι θυμίζει μικροδρέμα, μόνον μια υδάτινη λωρίδα διαρρέει την γκριζωπή χαλικοστρωμένη κοίτη, αυτή την πελώρια χοάνη που έχει διανοιχθεί στο διάβα των αιώνων. Κάθε φορά που διαβαίνω το Σαραντάπορο μένω έκπληκτος, αναρωτιέμαι σε ποια γεωλογική περίοδο και ποιες κατακλυσμαίες ποιούτητες νερού διάβρωσαν τόσο πολύ τα γύρω βουνά και

δημιούργησαν αυτό το απίστευτο πλάτος της κοιλάδας.

Πριν πάρουμε την τελική ευθεία για την Κόνιτσα, λοξοδρομούμε για λίγο στα Μαυτοροχώρια της Πυρσόγιαννης και της Βούρμπιανης, στα απόμακρα χωριά του Γράμμου Ασημοχώρι, Χιονιάδες, Γοργοπόταμο και Πληγάτι. Σπανίζει η ανθρώπινη παρουσία τον χειμώνα. Από ελάχιτες καμινάδες βγαίνει καπνός. Πού είναι τα μπουλούκια των ζακουστών μαυτόρων της πέτρας που λάμπουν με τα έργα τους την λαϊκή αρχιτεκτονική παράδοση της χώρας; Πού είναι οι ταλιαδόροι με τα ξυλόγλυπτα τέμπλα τους; Πού είναι οι φημισμένοι Χιονιαδίτες ζωγράφοι; Μόνον μερικοί ηλικιωμένοι εξακολουθούν να φυλάνε σ' αυτό τον σκληρό τόπο Θερμοπύλες. Η Ελλάδα του

χθες χάνεται, ο παραδοσιακός τρόπος ζωής γίνεται γνωστός μόνον μέσα από τις διηγήσεις των τελευταίων επιζώντων.

Στο Πληκάτι τερματίζει η ασφάλτινη διαδρομή, φτάνει στα όριά της η Ελλάδα. Πάνω απ' το ορεινό χωριό ορθώνονται οι φοβερές πλαγιές του **Γράμμου**, που καταλήγουν στην κορυφή **2.520**, την τέταρτη υψηλότερη της χώρας. Ο ψυχρότατος βοριάς στροβιλίζει πάνω από τις λιγοστές καμινάδες τον καπνό, η μυρωδιά του ξύλου πλανιέται στην ατμόσφαιρα. Ένα ταβερνάκι μοιάζει ανοιχτό. Πλησιάζουμε. Στο άνοιγμα της πόρτας μια γλυκιά ζέστη μας χαιδεύει.

- *Καλώς τους, ελάτε να ζεσταθείτε, λέει ο πρό-*

σχαρα ένας άντρας.

Η ξυλόσουμπα καίει δυνατά, καθισμένοι δίπλα της βρίσκονται δύο άντρες.

- *Να κεράσουμε ένα τοιπονράκι; λέει ο ένας. Πίνουμε στην υγειά τους.*

- *Το καλοκαίρι να φθείτε, που ξωτανεύει το χωριό. Και ν' ανεβείτε και στο Γράμμιο.*

Απομεινμερο, ξαφνικά συνειδητοποιούμε ότι πεινάμε.

- *Καθημερινή σήμερα, δεν έχουμε μεγάλη ποικιλία στο μαγαζί, λέει ο **Βασίλης Νάτσης**, ο ταβερνιάρης. Όμως όλο και κάπι θα βρεθεί.*

Φιλαρέτα, λέει στη γυναίκα του, φτιάξε μια ομελέτα με πατάτες στα παιδιά, φέρε φασόλια

Μετά τις εκτεταμένες εργασίες ανάπλασης το αρχοντικό της Χάμκως, της μπτέρας του Αλή Πασά, αποκαλύπτει την έξοχη φρουριακή του αρχιτεκτονική. Σε πρώτο πλάνο η σκιά που ρίχνει η αψίδα της αυλόθυρας.

φούρονον και τυρί.

- Πάρτε και δυο πέστροφες, τώρα τις έφερα, λέει ο ένας απ' τους δυο θαμώνες. Είναι ο **Χρόνης** που διατηρεί ιχθυοφορείο κοντά στον Βοϊδομάτη.

Ανγά απ' το χωριό, φασόλια και πατάτες χωρίς λίπασμα, φέτα γίδινη σπιτίσια και πέστροφα ολόφρεσκη. Τι παραπάνω θα μπορούσαν να πεθυμήσουν δυο πεινασμένοι ταξιδιώτες στο χειμωνιάτικο Πληκάτι;

- Βασιλή ώρα να φύγουμε, τι να σου δώσουμε; ωράω τον ταβερνιάρη.

- Τι να μου δώσετε; Όλα είναι δικιά μας παραγωγή. Μόνον τις πέστροφες αγόρασα απ' το

Χρόνη. Δώστε τέσσερα ευρώ, τα τσίπουρα είναι περασμένα.

- Μόνον τόσα; ωράω κατάπληκτος.

- Ναι, τόσα είναι, δεν παίρνω παραπάνω απ' όσα δικαιούμαι.

Πριν τους αποχαιρετήσουμε, έρχεται η Φιλαρέτα μ' ένα σακουλάκι. Μέσα έχει βάλει μια βρασιά φασόλια, τα μικρότερα φασολάκια που έχω δει ποτέ.

Φτάνουμε δειλινό στην Κόνιτσα. Διαυχίζουμε το κέντρο και ανηφορίζουμε τις στροφές με κατεύθυνση προς Δίστρατο. Λίγα λεπτά αργότερα, στο υψηλότερο σημείο της πόλης, εμφανίζεται το **KONITSA MOUNTAIN HOTEL**, ένα ξενοδοχείο εκπληκτικό. Εξίσου θερμό είναι το καλωσόρισμα της οικογένειας **Εξάρχου**. Μέσα σε λίγα λεπτά μας κάνουν να αισθανόμαστε σαν άνθρωποι δικοί τους.

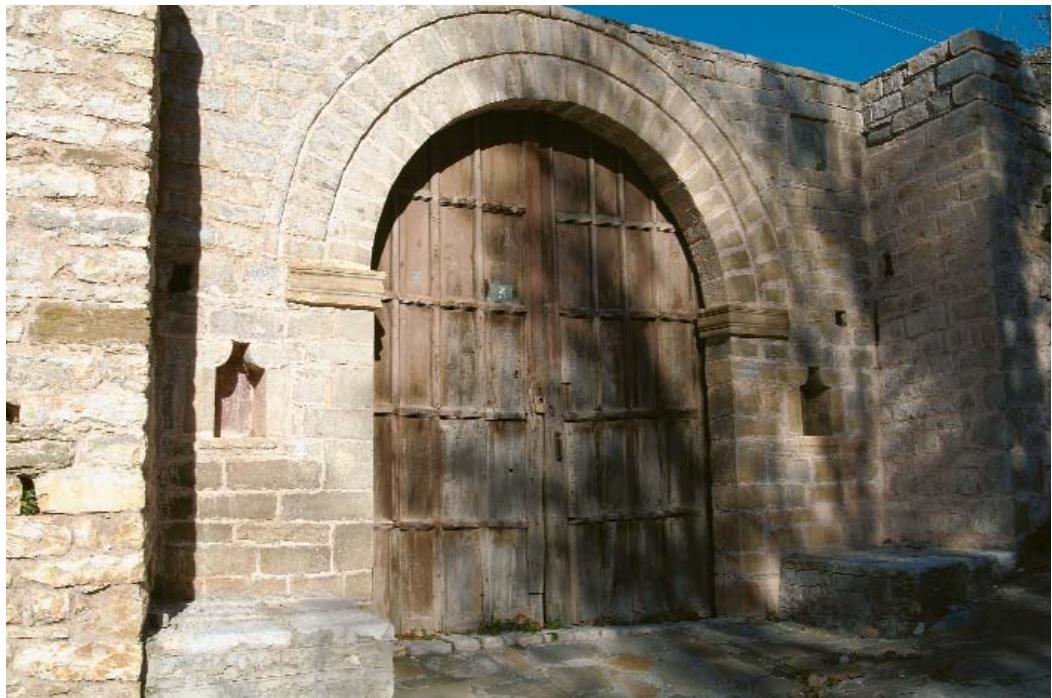
Το βύθισμα του ήλιου μας βρίσκει στο μπαλκόνι του δωματίου μας, θεατές προνομιούχους σε θεωρείο θεάτρου. Σκηνή είναι η απέραντη πεδιάδα σκηνοθέτης η φύση και πρωταγωνιστές οι ορδόχροες ανταύγειες, που κάθε λεπτό μεταβάλλουν αποχρώσεις στον ορίζοντα της δύσης. Χωρίς αμφιβολία το ξενοδοχείο βρίσκεται στο κορυφαίο σημείο του τόπου.

Στις γειτονιές της Κόνιτσας

Με το φως της μέρας ξεκινάμε με τον Δήμαρχο **Χαράλαμπο Εξάρχου** την περιήγηση της πόλης. Στα μάτια του φευγαλέου επισκέπτη η Κόνιτσα αποκαλύπτει μόνον την κεντρική πλατεία και τον δρόμο της αγοράς, αρνείται να φανερώσει την πολύπτυχη γοητεία της. Το γραφικό όμως πρόσωπο της πόλης βρίσκεται κυρίως κρυμμένο στις απότομες ανηφοιρίες της, στα καλντερόμια που διασώθηκαν. Εκεί παραμένουν στοιχεία που αναδεικνύουν την παλιά όψη της πόλης, το αρχιτεκτονικό της παρελθόν. Αρχοντικά επιβλητικά, χτισμένα με πελεκητή πέτρα από τους φημισμένους ντόπιους μαυτόρους, αυλές στρωμένες με ωραίες πλάκες, αυλόπορτες ξύλινες, βαριές, με αψίδες και πλατυκέφαλα καρφιά. Ανάμεσά τους η οικία **Σχοινά**, τυπικό δείγμα Κονιτσιώτικου αρχοντικού, η οικία **Χούσουν** με αυλόπορτα και υχιωτόπλακες, η οικία **Κούστιουν** με την εντυπωσιακή αυλόθυρα, η οικία **Βαδάση** με το μεγάλο πεύκο. Κάθε σπίτι και μια μεγάλη οικογένεια με φήμη, πλούτη και

Η εκκλησία του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, από τα πιο αναγνωρίσιμα κτίσματα της Κόνιτσας. (Επάνω)
Η μεγάλη αυλόθυρα της οικίας Κούσιου, χαρακτηριστικό αρχιτεκτονικό δείγμα των παλιών αρχοντικών.

ιωτορία αιώνων. Μερικά κατοικούνται, συνεχίζουν τη μακρόχρονη ζωή τους. Άλλα είναι σφαλιστά και σκοτεινά, καθένα για το δικό του λόγο. Υπάρχουν και κάποια ερειπωμένα, δεν άντεξαν τη φθορά του χρόνου και την ανθρώπινη εγκατάλειψη. Ένα από αυτά είναι το επιβλητικό αρχοντικό του **Χουσεΐν Σίσκου**, σε ερειπιώδη πα μορφή. Στο πάνω μέρος της εισόδου διακρίνεται ανάγλυφη η κτητορική επιγραφή με αραβικά στοιχεία και χρονολογία πιθανότατα του 18ου αιώνα. Είναι κρίμα ένα τέτοιο οίκημα να περιμένει μοιρολατρικά τη σταδιακή του κατάρρευση.

Πολύ πιο τυχερή είναι η "**Οικία της Χάμκως**", το μεγαλόπρεπο αρχοντικό της μητέρας του Αλή Πασά. Είν' ένα μακρόστενο οίκημα μεγάλων διαστάσεων, στο ένα άκρο του οποίου δευτέρει ένας ορθογώνιος πύργος, σε ύψος περίπου διπλάνου από το υπόλοιπο κτίριο. Η πέτρινη κατασκευή είναι συμπαγής, φρουριακή, με ελάχιστα μικρά παράθυρα σε μεγάλο ύψος από το έδαφος και στέγη πλακοσκέπαστη. Επιβλητική είναι η αφιδωτή είνοδος, που οδηγεί στον ευρύτατο χώρο της αυλής. Περιμετρικά της οικίας σώζονται μεγάλα τμήματα της ιωχυράς οχύρωσης. Όταν οι εκτεταμένες εργασίες ανάπλασης ολοκληρωθούν, η Οικία της Χάμκως θα αποτελεί έναν μνημειακό χώρο για την πόλη της Κόνιτσας. Πολύ κοντά στην παμπάλαια οικία της Χάμκως βρίσκεται η σύγχρονη οικία της κυρίας **Ευδοκίας**. Η ψημένη πάτα ευωδιάζει ως την αυλή. Κάθε πρωί η κυρά-Ευδοκία ανασκοπάτωνται από νωρίς, ανοίγει τα φύλλα, ετοιμάζει τη γέμιση και, λίγες ώρες μετά, μερικές θαυμάσιες πίτες με διαφορετικές γεύσεις είναι έτοιμες για το "**Σπιτικό**", το μαγαζάκι του γιου της Αντώνη στην αγορά της Κόνιτσας.

Από την **Πάνω Κόνιτσα** παίρνουμε τις κατηφοριές για την **Κάτω Κόνιτσα**. Είναι οι δυο

συνοικίες, όπου κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας ήταν συγκεντρωμένος ο πληθυσμός της πόλης. Στην Πάνω Κόνιτσα, που αποκαλείτο και **Βαρδόσι**, πλειοψηφούσε το Χριστιανό στοιχείο, ενώ στην Κάτω Κόνιτσα πλειοψηφούσαν οι Μουσουλμάνοι. Στα μέσα του 19ου αιώνα υπήρχαν συνολικά στην πόλη 300

Η κυρά-Ευδοκία ετοιμάζεται να κόψει την καταπληκτική χειροποίητη πίτα της, που κάθε πρωί απολαμβάνουν στο "Σπιτικό" ντόπιοι και επισκέπτες.

σπίτια Μουσουλμάνων και 219 Χριστιανών. Η Κόνιτσα απελευθερώθηκε από τους Τούρκους την **24η Φεβρουαρίου 1913**, ημέρα Κυριακή. Η πληθυσμιακή σύνθεση της πόλης πήρε την οριστική της μορφή μερικά χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα το **1926** με την

Μικρό τμήμα της Κόνιτσας με το σωζόμενο τζαμί και στο βάθος οι κορυφές της Τύμφης με την περίφημη Γκαμήλα.

ανταλλαγή των πληθυσμών. Τότε αποχώρησαν οι Μουσουλμάνοι και ήρθαν οι πρόσφυγες από τη Μ. Ασία. Η πρώτη ομάδα, με 15 οικογένειες, ήταν από τα **Φάρασα** της Καππαδοκίας. Σ' αυτή την ομάδα περιλαμβάνετο, βρέφος ακόμα τότε, και ο μετέπειτα πασίγνωστος για την αγιοτάτην του βίου του **Αγιορείτης Γέροντας Πάσιος**. Η δεύτερη ομάδα, που ήταν και η μεγαλύτερη, προήχθη από το **Μπιστί** της Καππαδοκίας. Εξερευνώντας τις αρχικές δυσκολίες προσαρμογής, οι πρόσφυγες με τον καιρό συνήθισαν την νέα πραγματικότητα και τις ιδιαιτερότητες της καινούργιας τους πατρίδας. Στη διαδομή μας προς την Κάτω Κόνιτσα συναντάμε την ογκώδη κεντρική εκκλησία του **Αγ. Νικολάου** με τον μεγάλο πλάτανο. Η ύπαρξη του ναού χρονολογείται πριν από το 1612, με τη σημερινή του όμως μορφή υφίσταται από την δεκαετία του 1830. Στην Κάτω Κόνιτσα βρίσκεται και ο ναός των **Αγ. Αποστόλων**, που χτίστηκε το 1791 σε παλαιότερη εκκλησία. Πάνω στο δρόμο δευτέρζει με τους χαρακτηριστικούς της τρούλους η νεώτερη

προϊόντων από το μαγαζάκι "Συνάντησις" της **Ελένης Παπαμιχαήλ**, να απολαύσουμε καφεδάκι και ρομαντική μουσική στο Καφέ "**Memories**" μπροστά στην πλατεία ή να χαλαρώσουμε στην ωραία αίθουσα του κεντρικού ξενοδοχείου "**Κούγιας**". Στο μικρό χρυσοχοέο του μπορούμε να γνωρίσουμε τον ιστοριοδίφη και ερευνητή της Κόνιτσας **Σωτήρη Τουφῆδη** και να επωφεληθούμε από την εμπειρία και τα βιβλία του.

Κατηφοδίζοντας προς το ποτάμι επιβάλλεται μια μικρή στάση στο καφενείο του **Φώτη** και της **Δήμητρας** με το τζάκι, την αυθεντική ατμόσφαιρα και την θορυβώδικη παρουσία των θαμώνων, το ντόπιο τούπουρο με την ποικιλία των μεζέδων. Ήδη ορθώνεται μπροστά μας το σύμβολο της Κόνιτσας, το θρυλικό **Γεφύρι του Αώου**. Όταν κατασκευάστηκε αρχικά, το 1823, ήταν ξύλινο και δεν άντεξε την ορμή του ποταμού. Το 1870 όμως ο Αώος δαμάστηκε από την τέχνη και εμπειρία του πρωτομάστορα **Ζιώγα Φρόντζου** απ' την Πυρσόγιαννη. Λίγο πιο πάνω σώζεται ένα τελευταίο απομεινάρι από την παρουσία των Τούρκων, το τζαμί που χτίστηκε

Το περίφημο Γεφύρι του Αώου, σύμβολο της Κόνιτσας, έργο του Πυρσογιαννίτη Πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζου.

εκκλησία του **Αγ. Κοσμά**, χτισμένη προς τιμήν του Κοσμά του Αιτωλού, που πέρασε και δίδαξε στην Κόνιτσα.

Με χρόνο και υπομονή στη διάθεσή μας μπορούμε να ανακαλύψουμε μερικές από τις αντιπροσωπευτικές γωνιές της Κόνιτσας: το πετρόχτιστο, μεγάλων διαστάσεων κτίριο της "**Αναγνωστοπούλειας Γεωργικής Σχολής**", που χτίστηκε το 1925 με δωρεά του Παπιγκιώτη **Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου**, την ωραία κεντρική πλατεία με τις λιθόστρωτες ανηφοριές της, την αγορά με τα μικρομάγαζα όπου κάποτε στεγάζετο το πασίγνωστο **Παξάρι** της Κόνιτσας, που συγκέντωνε παραγωγούς και προϊόντα απ' όλη την περιοχή.

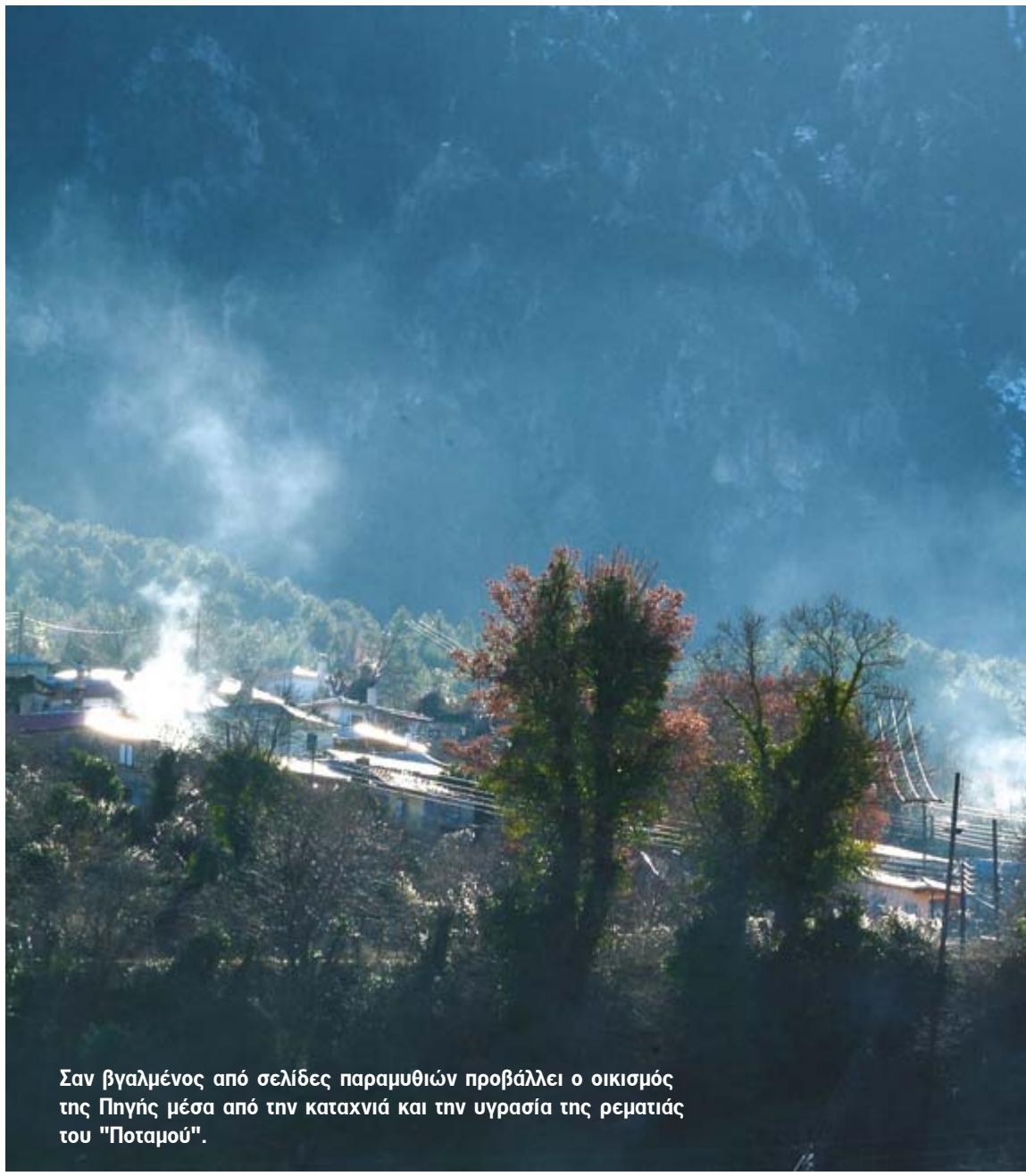
Εδώ μπορούμε να δούμε τις χειροποίητες "μασίνες", τις περίφημες αυτές ξυλόσιμπτες, που είναι ιδανικές για μαγείρεμα και θέρμανση. Μπορούμε να δοκιμάσουμε - αν προλάβουμε - τις πρωινές πίτες της κυρά-Ευδοκίας στο "**Σπιτικό**", να αγοράσουμε φρεσκοκομένο καφέ και μια εκπληκτική ποικιλία σπιτικών

το **1536** από τον Σουλτάνο Σουλεϊμάν τον μεγαλοπετή. Δίπλα τοία αιωνόβια κυπαρίσσια και το πετρόχτιστο διώροφο με την θαυμάσια "**Φωτογραφική Έκθεση Μνημείων της Περιοχής**".

Η πιο κουραστική μας βόλτα ξεκινάει από το εκκλησάκι της **Αγ. Βαρβάρας** και τερματίζει στα υπολείμματα του **Μεσαιωνικού Κάστρου**, σε περίοπτη θέση πάνω απ' το γεφύρι και το φαράγγι του Αώου. Την κορυφαία εικόνα της συνολικής περιοχής μας χαρίζει το εξωκλήσι του **Προφητηλία** σε υψόμετρο 1100 μέτρων και σε απόσταση 6 χλμ. Β της πόλης.

Στην μακραίωνη διαδομή και στις αναρίθμητες περιπέτειες της Κόνιτσας, από την προϊστορική περίοδο ως τις μέρες μας, θα ήταν αδύνατον ν' αναφερθεί το παρόν άρθρο. Συνιστούμε όμως θερμά το εκπληκτικό σε πληρότητα, συνοπτικότητα αλλά και εγκυρότητα βιβλίο του Κονιτσιώτη συγγραφέα **Γιάννη Λυμπερόπουλου**, "KONITSA, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ", (Βιβλιοπωλείο διάθεσης: Νίκος Πλουμής, τηλ. 26550-24574, Κόνιτσα).

Σαν βγαλμένος από σελίδες παραμυθιών προβάλλει ο οικισμός της Πηγής μέσα από την καταχνιά και την υγρασία της ρεματιάς του "Ποταμού".

Κυριακάτικο πρωινό στην Πηγή

7 χλμ. Α της Κόνιτσας βρίσκεται η **Πηγή**, χτισμένη με μεγάλη αμφιθεατρικότητα στις ΒΔ πλαγιές της **Τραπεζίτσας**. Στο κυριακάτικο πρωινό του Γενάρη ο οικισμός προβάλλει νοτιούμενος από την καταχνιά που αναδύεται πάνω από τη ρεματιά του **"Ποταμού"**. Είναι η ώρα που σχολάει η λειτουργία στην εκκλησία του

Αϊ-Γιώργη. Οι χωριανοί, φορώντας τα καλά τους, βγαίνουν από την εκκλησία και μας καλωσορίζουν πρόσχαρα, ανηφορίζουν παρέες - παρέες προς το καφενείο του χωριού.

- Άς πούμε μια καλημέρα στον **παπά-Βαγγέλη**, λέει ο Δήμαρχος.

Στη συντροφιά έρχεται και ο **Σταύρος Κίτσιος**, Ιεροφάλτης και Δημοτικός Σύμβουλος.

- Πιθανολογείται, ότι το χωριό πρωτοκατοι-

κήθηκε τον 13ο ή 14ο αιώνα, λέει ο Σταύρος. Η αρχική του ονομασία ήταν "Πεκλάρι" ή "Εμπεκλέρ". Τη δεκαετία του '50, εξαιτίας των πολλών πηγών του, μετονομάσθηκε σε Πηγή. Είναι χτισμένο σε 4 μαχαλάδες: τον Πάνω Μαχαλά, τον Κάτω Μαχαλά, τους Μαρτζαίους και τους Σπαναίους.

- Ελάτε να δείτε το εσωτερικό του ναού, λέει ο παπά-Βαγγέλης.

Πετρόχτιστη η εκκλησία με λιθανάγλυφη χρονολογία 1819. Το εσωτερικό είναι μια αποκάλυψη, όχι μόνον για τις θαυμάσιες τοιχογραφίες αλλά κυρίως για το τέμπλο, ζωγραφισμένο από Χιονιαδίτες ζωγράφους με απαλούς τόνους και φυτικά μοτίβα απαράμιλλης ομορφιάς.

- Και να σκεφθείτε, ότι ποιν λίγα χρόνια ήταν καλυμμένο με μπογιά, προσθέτει ο παπά-Βαγγέλης. Χρειάστηκαν ειδικοί και πολλή προσπάθεια για ν'

αποκαλυφθεί αυτό το αριστούργημα.

Δίπλα στην πλατεία διατηρείται σε θαυμάσια κατάσταση το πετρόχιτο σχολείο. Στη δεκαετία του 1940 τα παιδιά ξεπερνούσαν τα 100 και οι κάτοικοι τους 500. Σήμερα κατοικούν μόνιμα 50 και στο σχολείο δεν ακούγονται φωνές παιδιών.

- Αν όλα παν καλά, λέει ο Δήμαρχος, το Σχολείο θα ξαναζωντανέψει, θα στεγάσει τον ξενώνα του χωριού.

Πανέμορφος οικισμός η Πηγή, περικλειστή με δασωμένα βουνά από παντού. Μόνον από τη χοάνη της χαράδρας του Ποταμού ξανοίγει στα ΒΔ ο ορίζοντας, που καταλήγει στην χιονισμένη οδοσειρά της Νεμέρτσικας. Στο χαμη-

Το σπίτι του **κυριο-Ευθύμη** είναι φιλόξενο και ζειστό, μιας υποδέχονται η γυναίκα και η κόρη του. Έχεται στη συντροφιά και ο **Ευθύμης Βουδούκας**, Πρόεδρος του Εξωραϊστικού και Φιλοπρόδιοδου Συλλόγου Πηγής.

- Σας προσκαλώ την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς. Είναι μια συλλογική προσπάθεια που συμμετέχει όλο το χωριό με παραδοσιακές στολές, κρασί και τσίπουρο, σπιτικές πίτες και τουρσί, κλαρίνα, χορό και ξεφάντωμα ως το βράδυ. Ωραίο πανηγύρι γίνεται και στις 26 και 27 Ιουλίου, της Αγ. Παρασκευής και του Αγ. Παντελεήμονα. Και μια κι είστε εδώ, αξιζει μια βόλτα ως την Αγ. **Παρασκευή**, καταλήγει ο Ευθύμης.

Είναι πολύ ευχάριστο για τον Δήμαρχο Κόνιτσας Χαράλαμπο Εξάρχου να επισκέπτεται τον τόπο καταγωγής του, τον οικισμό της Πηγής.

Η υψηλή καλλιτεχνικότητα των Χιονιαδιτών ζωγράφων είναι εμφανής στις τοιχογραφίες και στο τέμπλο του ναού του Αγ. Γεωργίου στην Πηγή.

λότερο τμήμα της ρεματιάς προβάλλει ανάμεσα στα πλατάνια ένα πέτρινο γεφύρι εξαιρετικής κατασκευής, δωρεά του Γεώργιου Καραγιάννη στις αρχές του 20ου αιώνα. Δωρεές του ίδιου είναι ακόμα το Υδραγωγείο και ο κοιμητηριακός ναΐσκος του Αγ. Νικολάου.

Ανηφορίζουμε στον Πάνω Μαχαλά. Εδώ δεσπόζει ο παλιός πλακοσκέπαστος ναός του Αγ. Παντελεήμονα, στη σκιά υπεραιωνόβιου πλάτανου. Ανηφορίζοντας μέσα από πετρόχιτα σπίτια το τυμεντόστρωτο σοκάκι, φτάνουμε στην άκρη του χωριού, σε υψόμετρο 750 μ. Να ένα σπίτι με σαχνιά, να και κάποια πλακοσκέπαστα.

- Πώς από το χωριό μας, βρε παιδιά; μιας ρωτάει ένας πρόσχαρος άνθρωπος. Ελάτε από το σπίτι να πιούμε ένα καφεδάκι.

Διασχίζουμε λοξά τα τελευταία σπίτια του χωριού. Το δρομάκι στενεύει, γίνεται πλακόστρωτο. Περνάμε δίπλα από την Πηγή του Μίλτου, με υπέροχο νερό. Αρχίζει καλντερίμι παλιό, εξαιρετικής κατασκευής, ανάμεσα σε ρυάκια και πλούσια βλάστηση. Ο ειδυλλιακός περίπατος διαρκεί ένα 8λεπτο. Τερματίζει μπροστά στο πετρόχιτο εκκλησάκι της Αγ. Παρασκευής σ' ένα τοπίο εκπληκτικό, με τεράστιες βαλανιδιές, πεύκα και πολύπλοκο ανάγλυφο.

Επιστρέφοντας περνάμε έξω από το καφενείο του χωριού. Όλοι απολαμβάνουν τη χειμωνιάτικη λιακάδα. Επιμένουν να καθήσουμε για ένα τοπιοντάκι. Ήδη όμως μιας περιμένει στο λημέρι του, στα υψηλέδα της Παλιάς Κλειδωνιάς, ο καλός μιας φίλος, ο Νίκος ο Καμάς.

Το θαυμάσιο πέτρινο γεφύρι του "Ποταμού" στην Πηγή,
μια εκπληκτική συνύπαρξη του φυσικού περιβάλλοντος με
το έργο των ανθρώπων.

Στην αετοφωλιά της Παλιάς Κλειδωνιάς

Τους βρίσκουμε καθισμένους στους ξύλινους πάγκους και στα τραπέζια της πλατειούλας, δίπλα σε μια μεγάλη συντροφιά. Είναι ο **Νίκος Καμάς** και ο γιος του **Γιώργος**, οι "ερημίτες" της Κλειδωνιάς. Μετά τα τόπους και τα κρασιά του απομεινμέρουν ήρθαν να ωρτήσουν την πελατεία τους, αν όλα παν καλά, αν χρειαζόνται κάτι αλλό. Στο υψόμετρο των 900 μ. της πλατείας λιάζονται όλοι νωχελικά. Τα κλαδιά των δυο μεγάλων πλατάνων έχουν φυλλορροήσει από καιρό, οι ακτίνες του ήλιου περνάνε ανεμπόδιστα, ζειτές και φιλικές.

- Δεν είναι τούτος χειμώνας Κλειδωνιάς, λέει ο

μους είχε την μικρή του οικογένεια, τη γυναίκα και το γιο του. Η **Βούλα** και ο **Γιώργος** αποδειχτηκαν άξιοι μαχητές, ενάντια στις πολλαπλές αρχικές αντιξοότητες. Πάντα με υπομονή, αισιοδοξία και αιστερόευτο χαμόγελο. Η αναγνώριση και η ανταμοιβή δεν άργησαν να έρθουν. Μόνον καλά λόγια ακούγονται από ντόπιους κι από ξένους για τις υπηρεσίες που προσφέρει η οικογένεια Καμά. Γεύσεις Ελληνικής κουζίνας, παραδοσιακές και νοστιμότατες, κρέατα στα κάρβουνα εκλεκτά, τοίτουρο και κρασί εξαίρετης ποιότητας. Μα πάνω απ' όλα φιλοξενία σπιτική, εγκαρδιότητα ανεπιήδευτη και μόνιμο χαμόγελο. Αυτή είναι η κουλούρα, αυτό είναι το επίπεδο της οικογένειας Καμά. Κι αν κάποιος νιώσει κουρασμένος ή

Οι προβληματισμοί και οι στοκασμοί πολύ δύσκολα εγκαταλείπουν τον Νίκο τον Καμά, ακόμα και στο γαλάνιο περιβάλλον της Πάνω Κλειδωνιάς.

Η παλιά γέφυρα του Βοϊδομάτη στην Κλειδωνιά, σημείο εκκίνησης της περίφημης διάσκισης του φαραγγιού του ποταμού.

Νίκος καθώς μας αγκαλιάζει. Πού είναι οι όγκοι του χιονιού, που μας κρατούσαν αποκλεισμένους απ' τον κάμπο;

Παραπτώριο τον φύλο μου, που πρωτογνώρισα στις αρχές της δεκαετίας του '80, σε κείνες τις "διευθυντικές συναντήσεις" με γραβάτες και κοστούμια. Τρία χρόνια πριν, ο "αυτοεξορισμός" του σ' αυτή την αετοφωλιά του βροειότερου σημείου του Ζαγοριού, έμοιαζε με ενέργεια ανεξήγητη και παράλογη. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι που προφήτευαν, ότι ο "Θευσαλονικιός" δεν θ' άντεχε την ερημιά και απομόνωση της Πάνω Κλειδωνιάς. Αγνοούσαν όμως τη φιλοσοφία και την κουλούρα του Νίκου του Καμά. Και την αδιαπραγμάτευτη απόφασή του να απεμπλακεί οριστικά από την μεγάλη πόλη και τους ψυχοφθόρους της ρυθμούς. Σύμμαχους πολύτι-

θελήσει ν' απολαύσει για περισσότερες μέρες τα θέλγητρα της Κλειδωνιάς και της γύρω περιοχής, υπάρχει δίπλα του ο "Φιλοξενώνας Ζαγόρι", γλυκύτατος, μικρός, με 4 δωμάτια όλα κι όλα. Άρωμα καθαριότητας και τάξης, άριστα πρεβάτια και ησυχία μοναδική. Ο ύπνος στο υψόμετρο των 900 μέτρων είναι αληθινή εμπειρία. Βραδιάζει. Κρύβεται ο ήλιος πίσω απ' τα βουνά, η θερμοκρασία πέφτει κατακόρυφα, μας ξαναθυμάται ο Γενάρης. Μαζεύομαστε όλοι γύρω απ' το τζάκι, που ποτέ δεν υφίνει ως τον Ιούνη.

- Κάνουμε έτοι και οικονομία στα σπίρτα, λέει ο Νίκος και ρίχνει στη φωτιά άλλο ένα κούτσουρο. Έρημο από τη δεκαετία του '60 το χωριό, είχε ως τρία χρόνια πριν για μόνους του κατοίκους τον μπάρμπα-Νίκο και την κυρά-Ελευθερία, το ηλικιωμένο ζευγάρι κτηνοτρό-

φων. Σήμερα ξαναρχίζει ν' αποκτάει ξωή, κάθε φορά που ανηφορίζουν κάποιοι ντόπιοι για ένα καλό κρασί και τούπουρο, κάθε φορά που μερικοί ταξιδευτές θέλουν να ξήσουν αυθεντική ατμόσφαιρα φιλοξενίας σε ορεινό χωριό. Γιατί η Παλιά Κλειδωνιά δεν είναι πέρασμα για πούλμαν και τουρίστες. Είναι προορισμός για λίγους και εκλεκτούς, νοσταλγούς ενός παρελθόντος που όλο και υπανίζει.

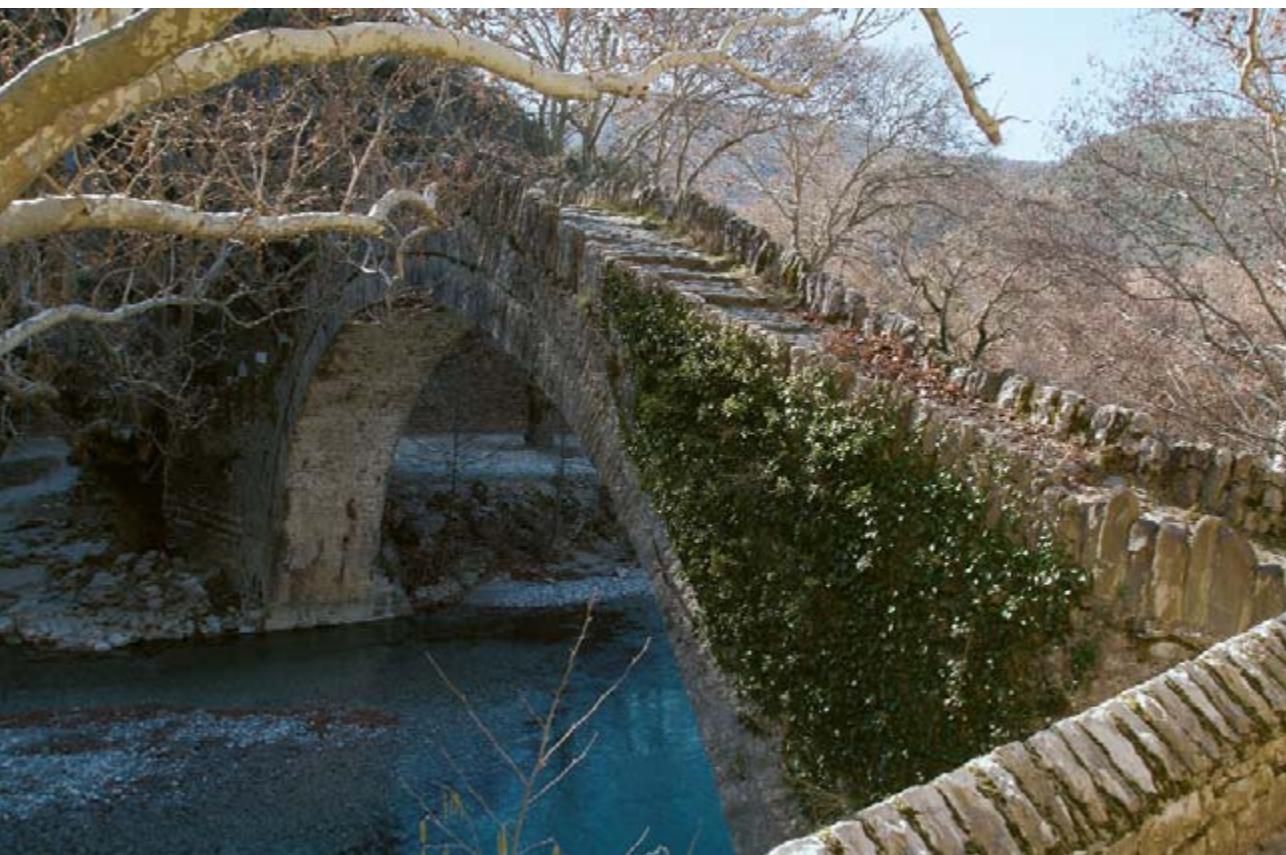
Στο φαράγγι του Βοϊδομάτη

Αν τα τρία ποτάμια της Κόνιτσας διαγωνίζονταν μεταξύ τους, τότε ο Αώος θ' ανακηρύσσετο αναμφίβολα ο πιο άγριος, ο **Σαραντάπορος** ο πιο νωχελικός και ο **Βοϊδομάτης** - με παμψηφία- ο πιο γοητευτικός. Κανένας από τους άλλους δυο δεν τολμάει να του αμφισβήτησει το απόλυτο φυσικό κάλλος, την υπέρτατη ωραιότητα. Δεν είναι μόνον τα κρυστάλλινα νερά του, τα πιο διάφανα ίσως της Ευρώπης. Δεν είναι μόνον το απαράμιλλο φυσικό τοπίο που περιβάλλει τη ροή του. Είναι κυρίως η συνολική γαλήνη και ηρεμία, αυτή η απέραντη φιλικότητα και προσήνεια που αποτελεί σε κάθε σημείο της διαδρομής του ο ποταμός,

ακόμη και όταν κυλάει στενεμένος και γοργός πάνω σε βότσαλα και προσπαθεί να προσποτθεί - χωρίς επιτυχία - τον θυμωμένο. Εξίσου φιλικό και ευκολοδιάβατο - απ' όλη την οικογένεια - είναι και το μονοπάτι που διασχίζει το φαράγγι του, από την υπέροχη παλιά γέφυρα στο ύψος της Κλειδωνιάς ως την αδιάφορη νεότερη, κάτω απ' την Αρίστη.

Δεν θα επιχειρήσω να περιγράψω την ομορφιά της διαδρομής, θα ήταν τόλμημα υπεροφίαλο. Το μόνο που μπορώ να πω είναι, ότι σ' όλη τη διάρκεια της ωριαίας πορείας μας είχαμε την αιώνιη μιας αδιάκοπης, μυστικής επαφής με τα νερά του ποταμού, γοργοκύνητα ή γαλήνια, τους πελώρους κορμούς και τις ωλέες των αιωνόβιων πλατάνων, τις μικρές ακτές με βότσαλα ή με άμμο και τις αναιρίθμητες μικροπηγές που ανάβλυζαν από τις όχθες με κρυστάλλινο νερό.

Φτάσαμε στο μοναστηράκι των **Αγ. Αναργύρων**, μοναχικό και ερειπωμένο. Κανείς μοναχός δεν μας περίμενε με τουπουράκι και λουκούμι, το μαναυτηριακό κέρασμα που τόσο επιθυμούσαμε. Απομείναμε εκεί ώρα πολλή, στον απόχρω των νερών του Βοϊδομάτη, σ' έναν χώρο λιτό και ιερό, που κάθε επισκέπτης της Κόνιτσας οφείλει στον εαυτό του.

Δεκάδες αιωνόβια πλατάνια με εκπληκτικούς κορμούς έχουν αναπτυχθεί στις όχθες του φαραγγιού.

Πεδιάδα της Κόνιτσας, Βοΐδομάτης και Αώος και ψηλά οι
χιονισμένες κορυφές της Νεμέρτσικας. Ένα αλπιθινό
υπερθέαμα, από την Πάνω Κλειδωνιά.

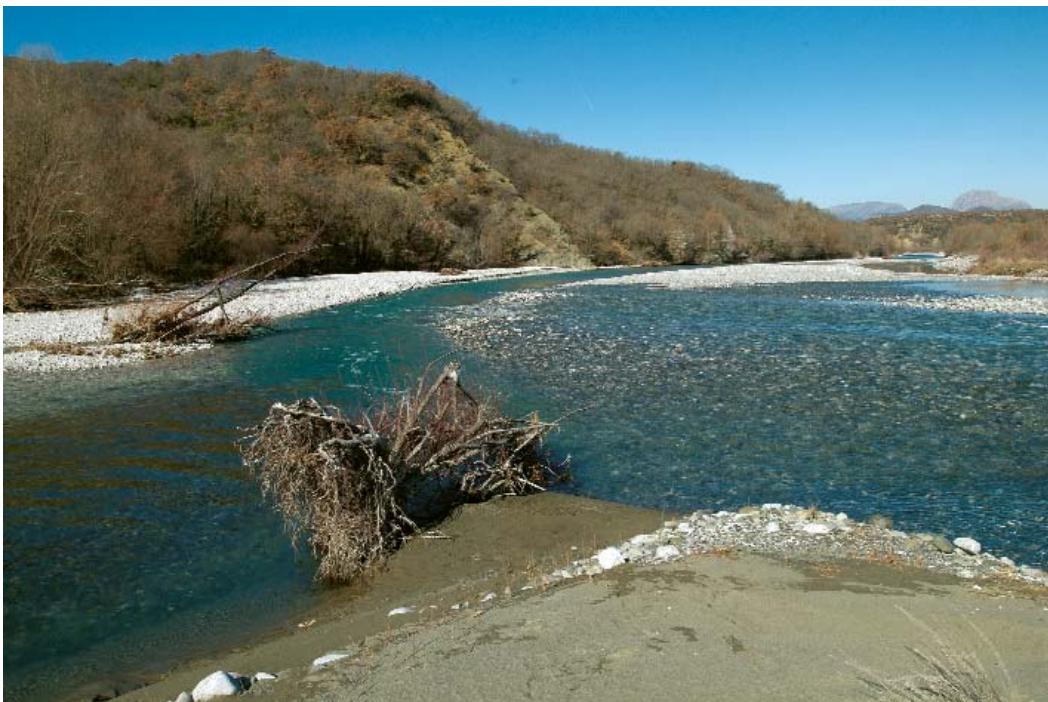
Στη "σμίξη" των δύο ποταμών

Mέρες τώρα ακούμε για την "σμίξη", τη "δέση" Βοϊδομάτη και Αώου.

- Είναι ωραίος τόπος εκεί όπου τα ποτάμια ενώνουν τα νερά τους. Μόνο που, χωρίς ντόπιο, μπορεί και να χαθείτε, μας λεν οι φίλοι μας στην Κόνιτσα.

Να η πρόκληση μπροστά μας. Επιχειρούμε να εντοπίσουμε μόνοι μας τη σμίξη απ' τη μεριά του Βοϊδομάτη. Η επιχείρηση καταλήγει σε παταγώδη αποτυχία. Που γίνεται ακόμη πιο

του κάμπου, ένα υπερθέαμα σχημάτων και χρωμάτων. Να και οι κοίτες Αώου και Βοϊδομάτη, λευκές από τα βότσαλα. Ανάμεσά τους κυριαρχούν οι βαθυγάλαζες λωρίδες απ' τη ροή των ποταμών. Σε κάποιο σημείο οι δύο λωρίδες συναντώνται. Παρά την μεγάλη απόσταση η ένωση είναι ευδιάκριτη, όπως και το πυκνό δάσος που είχε σταθεί εμπόδιο απ' τη μεριά του Βοϊδομάτη. Αντίθετα η κοίτη του Αώου φαίνεται προσβάσιμη ως τη σμίξη. Επισημαίνουμε κάποιους δρόμους και χαρακτηριστικά σημεία του κάμπου ως την κοίτη του Αώου.

Το περίφημο σημείο της "Σμίξης", του ανταμώματος των δυο ποταμών, Βοϊδομάτη και Αώου.

Μετά την "σμίξη" τους ο Βοϊδομάτης και ο Αώς διασχίζουν με μαιανδρισμούς ασύλληπτης ομορφιάς την πεδιάδα της Κόνιτσας ως το Μπουραζάνι. (Δεξιά Επάνω)

Οι τελευταίες στιγμές ανεξαρτησίας του Βοϊδομάτη. Μετά από λίγο θα αποκτήσει κοινή ροή με τον Αώο. (Δεξιά Κάτω)

οδυνηρή, όταν υποψιαζόμαστε, ότι η σμίξη είναι κάπου εκεί, αιθέατη κοντά μας αλλά με πρόσβαση αδύνατη. Υπαίτιος είναι το δάσος, που καταλήγει στην αριστερή όχθη του Βοϊδομάτη, πυκνό και αδιαπέραστο.

Λίγες μέρες μετά κατηφορίζουμε από την Πάνω Κλειδωνιά. Χαμηλά απλώνεται η κάτοψη

Ακριβώς απέναντι από το πρατήριο της SHELL στην Κλειδωνιά μπαίνουμε σε άσφαλτο, που γίνεται μετά αιγροτικός δρόμος με λακούβες. Στα 3 χλμ. σταματάμε μπροστά σε εγκαταστάσεις ιχθυοτροφείου. Ένας νέος άντρας μας φαίνεται γνωστός. Είναι ο Χρόνης Σίββας, του οποίου τις πέστροφες είχαμε

Από τα υψίπεδα της Πάνω Κλειδωνιάς διαγράφονται οι λεπτομέρειες της "σμίξης" Βοϊδομάτη και Αώου και η μετέπειτα κοινή ροή των δυο ποταμών.

απολαύσει στο Πληράτι.

- Πώς κι έτσι, βρε παιδιά, από τον τόπο μας;
- Ψάχνουμε τη σμίξη.
- Ελάτε πρώτα να πιούμε ένα καφεδάκι και να σας συστήσω τους γονείς μου.

Ο μπάρμπα - **Κώστας** κι η κυρά-**Αναστασία** είναι άνθρωποι γλυκύτατοι, μας υποδέχονται σαν νάματε μέλη της οικογένειας. Περνάμε ανάμεσα από τις δεξαμενές με πέστροφες διαφόρων μεγεθών, που γεννιούνται και αναπτύσσονται σ' αυτά τα ψυχρά, πεντακάθαρα νερά. Είναι η πηγή "Βουβό", που πηγάζει ανάμεσα στην Καλλιθέα και Κλειδωνιά. Το ποταμάκι στήριζε την ονομασία του από την ήσυχη φωνή του. Φτάνουμε σ' ένα τούγκινο φαροκάλυβο. Μικρό, λιτότατο, μόνο τα απαραίτητα. Μια μαύρα σκορπίζει στο χώρο ζέστη δυνατή.

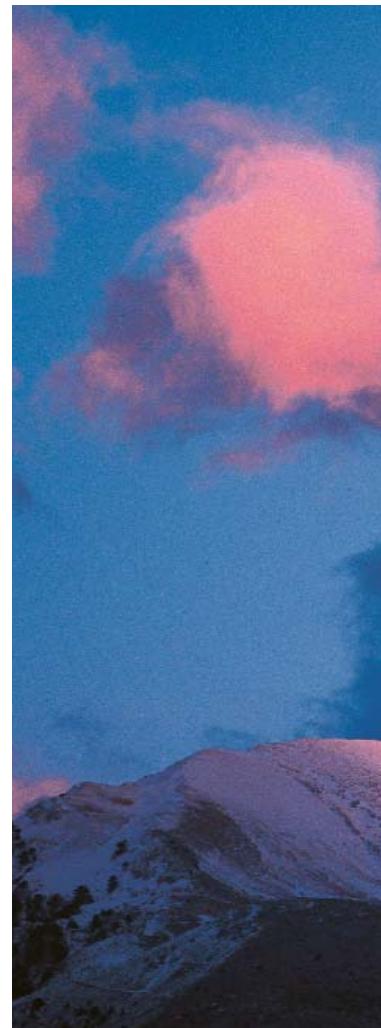
- Το αγαπάμε πολύ αυτό το καλυβάκι, λέει ο μπάρμπα-Κώστας. Τα βράδια που βρέχει, μας παίρνει ο ύπνος με τις σταγόνες της βροχής πάνω στον τσίγκο.

Θυμάται το παρελθόν, την πονεμένη του παιδική ηλικία στα χρόνια του εμφυλίου. Θυμάται τον πατέρα του, που πρώτος ασχολήθηκε με την ιχθυοκαλλιέργεια στον κάμπο. Είναι όμως ώρα να πάμε για τη σμίξη.

- Στο γυρισμό σας περιμένουμε για ένα ταιπουράκι.

Σ' ένα 5λεπτο η κοίτη είναι μπροστά μας, πελώρια, καλυμμένη από βότσαλα. Πάνω τους κυλάει ο Αόρος βουνερός. Σε κάποια σημεία το πλάτος του ξεπερνάει τα 40 μέτρα. Βαδίζουμε στο πλάι του πάνω στις κροκάλες, για ένα 20λεπτο μας συντροφεύει με τον ήχο του. Σ' ένα σημείο η φωνή του ποταμού διασπάται ανάμεσα σε μικρονησίδες σχηματισμένες από αιμοχάλικο. Είμαστε ήδη πολύ κοντά στο αντικρινό βουνό. Πελώρια ουκλήθρα ορίζουν τη διαδρομή του αθέατου ακόμα Βοϊδομάτη.

Λοξεύνουμε αριστερά. Σε λίγα λεπτά μια άλλη κοίτη φανερώνεται μπροστά μας, με πιο ήπια φωνή. Είναι ο Βοϊδομάτης, πρωσινωπός και πιο διάφανος από τον Αώρο. Ή μήπως έτσι μας φαίνεται; Μια χερουδήστος τριγωνική, καλυμμένη από παχύ στρώμα άψιμου, παρεμβάλλεται ανάμεσα στα δυο ποτάμια. Στη μύτη της ενώνονται τα νερά των ποταμών με κυματάκια και αφρούς. Επιτέλους, μετά από

Οι χιονισμένες κορυφές της Τύμφης πάνω από την πεδιάδα της Κόνιτσας με το φως του δειλινού.

Ένα λιτότατο εσωτερικό και μια γλυκύτατη φυσιογνωμία, ο μπάρμπα-Κώστας Σίββας στο φαροκάλυβο του κάμπου.

τόση μοναξιά στις ξέχωρές τους κοίτες, Αώος και Βοϊδομάτης συναντιούνται και, αδελφωμένοι πια, κυλούν γοργά να συναντήσουν το τρίτο μέλος της υδατίνης οικογένειας, τον Σαραντάπορο. Για μια σχεδόν ώρα απορροφούν τους λογισμούς μας η γαλήνη του τοπίου, το παραποτάμιο δάσος, οι γύρω κορυφές ως το βάθος του ορίζοντα, το βουνήστι από το προαιώνιο συναπάντημα των δυο ποταμών. Ωστόσο, έξω από το φαροκάλυβο, το τραπέζι είναι στρωμένο δίπλα στο νερό. Τους γρίζουμε τα ποτήρια μας με τύπουρο εκλεκτό. Γενόμαστε φρέσκια μυζήθρα και εξαίσια καπνιστή πέστροφα. Νιώθουμε με την οικογένεια Σίββια σαν φίλοι από χρόνια. Είναι αληθινή τύχη μέσα σ' ένα πρωινό να γνωρίζουμε την φύση και τους

ανθρώπους του κάμπου στις ωραιότερες στιγμές τους. Η κυρά-Αναστασία, εν τω μεταξύ, δεν κάθεται μαζί μας στο τραπέζι. Ετοιμάζει δυο βαζάκια με τραχανά και συσκευάζει με φροντίδα όλα τα αυγά που έχει μαζέψει από τις κότες.

- *Μα, γιατί μας τα βάζεις όλα; διαμαρτύρομαι.*
- *Γιατί είναι χωριάτικα και φρέσκα. Μόλις γεννήσουν οι κότες εμείς πάλι θα έχουμε.*
- *Κι όποτε θέλεις να κομηθείς εδώ, το φαροκάλυβο είναι ανοιχτό, λέει στον Πέτρο ο μπάρμπα-Κώστας.*
Τους γρίζουμε και πάλι τα ποτήρια μας.
- *Εύχομαι να μην είναι η τελευταία φράδα, λέει ο Χρόνης.*
Να είναι βέβαιος, καλέ μας φίλε, θα υπάρξουν κι άλλες.

Συνοπτική περιήγηση στην Κόνιτσα

Ανεξάντλητες μοιάζουν να είναι οι περιηγητικές δυνατότητες της Κόνιτσας και θα μπορούσαν να συντηρήσουν για πολλές μέρες ή και εβδομάδες το ενδιαφέρον του επισκέπτη. Για την αξιόπιστη παρουσίασή τους απαιτείται οπωσδήποτε μια σειρά άρθρων. Προς το παρόν, πάντως, μπορούμε να επισημάνουμε και να συστήσουμε μερικά από τα σημαντικότερα σημεία ενδιαφέροντος:

1. ΛΟΦΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ (6 χλμ. Β της Κόνιτσας, υψομ. 1100μ.). Κατοπτική εικόνα της πόλης, του κάμπου και πανοραμική θέα της Νεμέρτσουκας (2.209μ.) και μερικών από τις υψηλότερες βουνοκορφές της χώρας: Σμόλικας (2.637 μ.), Γράμμιος (2.520μ.), Γκαμήλα (2.497μ.).

2. ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΠΗΓΗ με τις εκκλησίες και το γεφύρι της (7 χλμ. από Κόνιτσα).

3. ΔΙΑΣΧΙΣΗ ΤΗΣ ΛΑΚΚΑΣ ΑΩΟΥ, της μαγευτικής ορεινής διαδρομής 60 χλμ. μέχρι το Χιονοδρομικό της Βασιλίτσας, με τους οικισμούς ΕΛΕΥΘΕΡΟ, ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΑΙ, ΠΑΛΕΣ, ΑΡΜΑΤΑ, ΔΙΣΤΡΑΤΟ.

4. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΑ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ, ΓΑΝΝΑΔΙΟ, ΜΟΛΙΣΤΑ και ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ.

5. ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΒΟΥΡΜΠΑΝΗ και στα χωριά του Γράμμου ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ, ΧΙΟΝΙΑΔΕΣ, ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟ και ΠΛΗΚΑΤΙ.

6. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΟΚΚΙΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (13ου-14ου αι.) 2,5 χλμ. Δ της Κόνιτσας, 700 μ. πάνω από το θαυματικό αγροτουριστικό συγκρότημα με ξύλινες κατοικίες **VILLA RUSTICA**.

7. Προς την ίδια κατεύθυνση (Δ) επίσκεψη στο παιούγνωστο **ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΙ** με τον **ΝΕΡΟΜΥΛΟ**, το **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ** των 1200 στρεμμάτων, το ξενοδοχείο και το εστιατόριο.

8. Επίσκεψη στον Μεθοριακό Σταθμό της **ΜΕΡΤΖΙΑΝΗΣ** και στον οικισμό της **ΚΑΛΟΒΡΥΣΗΣ** με την κοιλάδα του **ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ** που χωρίζει Ελλάδα και Αλβανία.

9. Επίσκεψη στην φημισμένη **ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗΣ** (αρχές 14ου αι.)

10. **ΓΝΩΡΙΜΙΑ** με τα χωριά **ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙ**, **ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗ** και τον ερειπωμένο οικισμό **ΠΩΓΩΝΙΣΚΟ**. Υπέροχο φυσικό περιβάλλον και παμπάλαια μνημεία Ορθοδοξίας.

11. Από την παλιά γέφυρα της Κλειδωνιάς διάσχιση για μια ώρα του εκπληκτικού φαραγγιού του Βοϊδομάτη, ως την ερειπωμένη Μονή των ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ του 1658.

12. Διανυκτέρευση στον "ΦΙΛΟΞΕΝΩΝΑ ΖΑΓΟΡΙ" στα υψηλέδα της Πάνω Κλειδωνιάς (υψόμ. 900 μ.), με τους υπέροχους υπεροβυζαντινούς

ναούς και το πανέμορφο μονοπάτι 2 ωρών ως το Πάπιγκο (τεύχος 42)

13. Επίσκεψη στην "**ΣΜΙΞΗ**" **ΒΟΪΛΟΜΑΤ - ΑΩΟΥ**

14. Διάσχιση (1:15') του μεγαλειώδους Φαραγγιού του Αώου ως την φημισμένη **Μονή Στομίου**.

15. Για τους δυνατούς πεζοπόδους (κατά την θερινή περίοδο) ανάβαση στις θυριλικές **Δρακόλιμνες** της **Γκαμήλας** και του **Σμόλικα**.

16. Πολλαπλές δραστηριότητες υπαίθρου με RAFTING και KAYAK σε Βοϊδομάτη και Αώο.

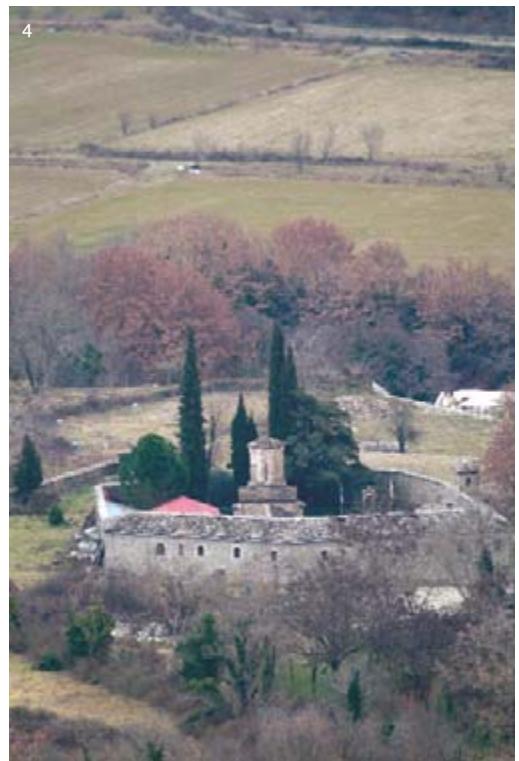
Αυτή είναι μια πρώτη συνοπτική καταγραφή μερικών από τα χαρακτηριστικότερα σημεία ενδιαφέροντος της περιοχής της Κόνιτσας, μιας από τις πιο ιδιαίτερες της χώρας. Συνδυάζει τρία ποτάμια, δύο ορεινές λίμνες, μερικά από τα υψηλότερα βουνά, έξοχη αρχιτεκτονική παράδοση, αναρίθμητα και παμπάλαια μνημεία Ορθοδοξίας, σημαντική τουριστική υποδομή και ανθρώπους με υψηλό αίσθητη φιλοξενίας και προσφοράς στον επισκέπτη του τόπου.

Απολαύστε την για όσες περιιστάτερες μέρες είναι δυνατόν.

Ευχαριστίες

Πολλές ευχαριστίες οφείλονται: Στον Δήμαρχο Κόνιτσας **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΕΞΑΡΧΟΥ** και στην οικογένειά του, τόσο για την αλητιμόνητη φιλοξενία στο εξαιρέτο **KONITSA MOUNTAIN HOTEL** όσο και για την συνολική βοήθεια στην ολοκλήρωση του άρθρου. Στον **Αρχιμανδρίτη παπά - Κοσμά**, τον δόκιμο μοναχό **Παύλο**, τον **Φώτη** και τη **Δήμητρα**. Στον καλό φίλο **Χρήστο Κούγια** για την φιλοξενία του, στην **οικογένεια Σίββα** για την καλούσή και ανθρωπιά της, στον συγγραφέα **Σωτήρη Τουφίδη**, στην **κυρά-Ευδοκία** και σ' όλους τους φίλους που γνωρίσαμε στην Κόνιτσα, στον οικισμό της **Πηγής** και στο **Πληράτι**. Τέλος, στον παλιό φίλο **Νίκο Καμά** και στην οικογένειά του για τη θερινή φιλοξενία στον "**Φιλοξενώνα ΖΑΓΟΡΙ**" **Τηλ. 26550 24532, Κιν. 6973 701702**.

1. Μια εκπληκτική, απόκρυφη κοιλάδα οδηγεί στον ερειπωμένο Πωγωνίσκο, στα υψίπεδα της Νεμέρτσικας.
2. Το εκπληκτικής αρχιτεκτονικής εξωκκλήσι της Κόκκινης Παναγιάς.
3. Τοιχογραφία οροφής στην εγκαταλελειμμένη Μονή Αγ. Αναργύρων στο Φαράγγι του Βοϊδομάτη.
4. Η περίφρημη Μονή της Μολυβδοσκέπαστης από ψηλά, ακρίτας της Ορθοδοξίας πριν από τα σύνορα με την Αλβανία.

i πληροφορίες

Τμήμα από τον χάρτη "Ιωάννινα"

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ: ΑΠΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑ: 62 χλμ,
ΑΘΗΝΑ: 480 χλμ, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: 280 χλμ

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ:

Τηλ. 26550-23383

**ΠΛΗΡΟΦ. ΤΟΥΡΙΣΤ. ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ:**

Τηλ. 26550-22191 (εσωτ. 127)

Βιβλιογραφία

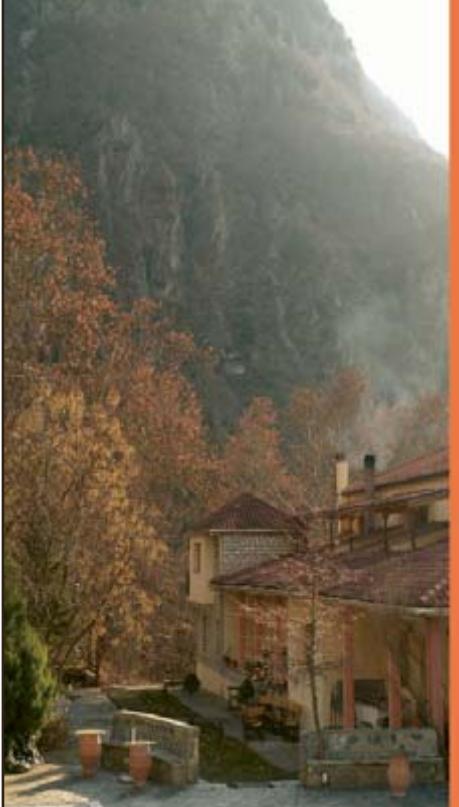
- Γιάννη Λυμπερόπουλου, “ΚΟΝΙΤΣΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ”, εκδ. ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ, 2004.
- Σωτήρη Π. Τουφίδη, “Η ΚΟΝΙΤΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ”, Γ'. έκδοση 1994.
- Σωτ. Π. Τουφίδη, “Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ”, Κόνιτσα 2001
- Πρεσβ. Διονυσίου Τάτοη, “Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΗΣ”, ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1980.
- Ιερομον. ΙΣΑΑΚ, “ΒΙΟΣ ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ”, ΑΓ. ΟΡΟΣ 2004.

**HOTEL
FARAGGI**

Κλεισωνιά Ζαγορίου Ιωαννίνων
Τηλ. 26550.22054 & 26550.23171
Fax 26550.23608 -
Κινητό 6937 262691
E-mail info@faraggihotel.com
hotelfaraggi@yahoo.gr

Ιδανικό για ζεκούραστες διακοπές. Προσφέρει στα 19 δωμάτια του σύγχρονες ανέσεις με σπιτική περιποίηση και άψογη καθαρότητα. Παραδοσιακό πρωινό καθημερινά και στο εστιατόριο μπορείτε να απολαύσετε μοναδικά πιάτα πειραιώτικης παραδοσιακής κουζίνας.

Hotel ΓΕΦΥΡΙ

Είναι κτισμένο στην είσοδο της χαράδρας του Αώου με το μεγαλύτερο μονότοξο γεφύρι των Βαλκανίων. Στο εστιατόριο απολαμβανουμε σπιτικές πίτες

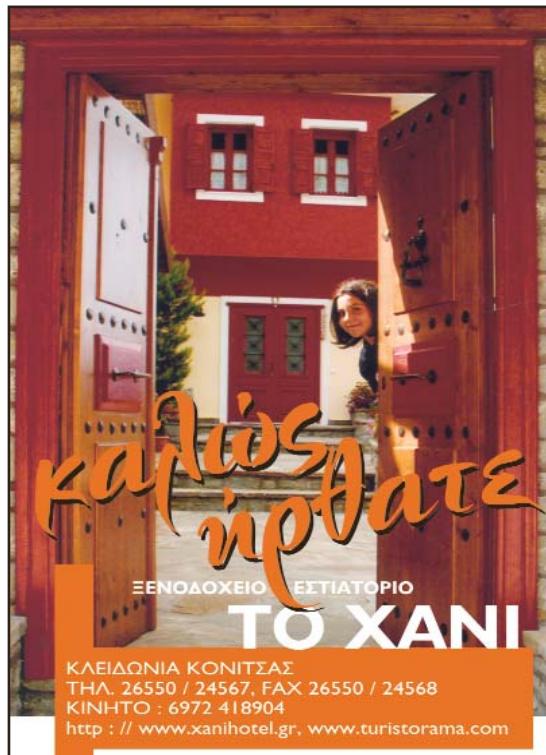
Κονιτσώτικες, γλυκά ταψιού και κουταλιού, ενώ στην καφετέρια καφέ και ποτό δίπλα στο τζάκι. Το ευρύχωρα δωμάτια και μια οουζίτα με τζάκι εξυπηρετούν γκρουπ 35 ατόμων. Την θερινή περίοδο λειτουργεί πιοίνα με εξωτερικό μπαρ.

Πιο ψηλά, με θέα υπέροχη, βρίσκεται το «ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ», σε οίκημα του 1882 διαμορφωμένο σε ξενώνα με απόλυτο σεβασμό στην παραδοσιακή του αρχιτεκτονική.

Τα δυο καταλύματα αποτελούν ιδανικό ορυπτήριο για κειμωνιάτικα σπορ στο κινοδρομικό της Βασιλίτσας (60 χλμ.) ή για καλοκαιρινά (rafting και kayak) στον Αώο και Βοϊδομάτη.

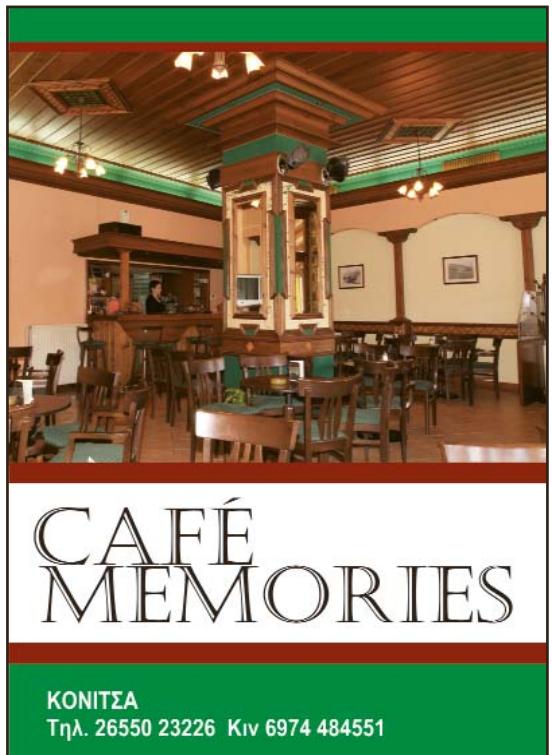

Tηλ. 26550 23780
fax 26550 22783
<http://gefyri.konitsa.net.gr>
gefyri@yahoo.com

Καλώς ήρθατε
ΕΝΟΔΟΧΕΙΟ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
ΤΟ XANI

ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΤΗΛ. 26550 / 24567, FAX 26550 / 24568
ΚΙΝΗΤΟ : 6972 418904
<http://www.xanihotel.gr>, www.turistorama.com

**CAFÉ
MEMORIES**

KONITSA
Τηλ. 26550 23226 Κιν 6974 484551